

דו"חות שנתיים 2016 – תחום נשירים:

מינים שונים

תכנית מס' 1

שם התוכנית: הוספת כוורת הבומבוס בקיווי לשיפור גודל הפרי.

החוקר האחראי: גל ספיר

רקע ותיאור הבעיה

הגדלת פרי הקיווי הינה יעד מקצועי מזה שנים. ידוע הקשר שבין גודל הפרי לבין מספר הזרעים. לקיווי בעיות הפריה מובנות, בשל היותו דו-ביתי וחד-מיני מחד, ומאידך בעל אטרקטיביות נמוכה למאביקים, מאחר והפרחים שלו חסרי צוף לחלוטין. לדבורי הבומבוס יכול להיות יתרון בהאבקת הקיווי, מאחר והן משחרות בעיקר לאיסוף אבקה ופחות לאיסוף צוף, בניגוד לדבורת הדבש.

מועד התחלה ומועד סיום התוכנית: 2014-2016

מהלך המחקר ושיטות עבודה:

בחלקות פילבוקס במלכיה הוצבו בשנים 2014-2015 בומבוסים בתוספת דבורי הדבש.

ב- 2014 הוצבו כוורות התגבור בחלקה התחתונה. התוצאות – 136 ג' בממוצע לפרי בחלקה התחתונה, 109 ג' בעליונה.

ב- 2015 הוצבו כוורות התגבור בחלקה העליונה. התוצאות – 116 ג' בממוצע לפרי בחלקה התחתונה, 108 ג' בעליונה.

בשנה זאת (2016) הוצבו הכוורות באופן מסחרי, בדומה להצבה בשנת 2015. בקטיף יבחנו מספר הזרעים וגודל הפרי.

תוצאות ביניים 2016 –

בתצפיות אחר פעילות הדבורים - דבורי הבומבוס נצפו משחרות בעיקר בפרחי זכר.

בינתיים נערך קטיף ונשקלו הפירות. משקלי הפרי דומים מאוד לשנת 2015. מספר הזרעים טרם נקבע.

ניתן לשער כי דבורי הבומבוס בחלקה העליונה עזרו בצמצום הפער בין החלקה העליונה לחלקה התחתונה, שבכל שלוש השנים הפרי בה יותר גדול.

המלצות להמשך: תוצאות שלוש שנות המחקר מראות כי גם בקיווי יש אפקט חיובי לתוספת הצבת כוורות בומבוס עם דבורי הדבש על מספר הזרעים בפרי ומכאן על גודל הפרי הסופי.

תכנית מס' 2

(תחליפי אלזודף – מרוכז בתפוח)

שם התכנית: בירור זני אפרסמון ובחינת הזן טריומף בהר הבינוני.

שם החוקר האחראי: שמעון אנטמן. **מעודכן 2016-12-1**

רקע ותאור הבעיה

בישראל הזן הנפוץ ודומיננטי באופן מוחלט הוא ה"טריומף". בעשרים-שלושים השנים האחרונות נוסו מס' טיפוסים, בעיקר מזן ה"פיו", אך לא נמצא בהם יתרון משמעותי על פני ה"טריומף". יש ירידה בביקוש לזן זה באירופה, בגלל הכנסת זנים אחרים בעיקר מספרד. יש חשיבות, אם כך, למצוא זנים או טיפוסים אחרים בעלי תכונות אחרות מהטריומף כמועד הבשלה, פוריות, אופי גוון, יכולת איסוס, עמידות בעקות, עמידות יחסית למזיקים וכו', שתאפשר גידול באזורים אחרים ממישור החוף, ותאפשר רווח גבוה ויציב יותר למגדל.

מועד התחלת התכנית ומועד הסיום: 2009-2016.

מהלך המחקר ושיטות העבודה

בשנת 2007 ניטעו 3 חלקות בחוות של מו"פ צפון- חוות מתתיהו, חוות המטעים בעמק החולה וחוות אבני איתן. בכל חלקה נבדקים 11 טיפוסים אפרסמון שונים, שהובאו ע"י ד"ר שמואל זילכה מסין ויפן.

תוצאות

במסגרת הבדיקות הראשוניות נראים הטיפוסים: 117, 123, ושינשו מקדימים מאד, כחודשיים לפני הטריומף.

ה- 117 התגלה כבלתי אפשרי למסחר מבחינת חיי מדף (מתמוטט מיד אחרי ההבחלה). ה"רוחה-ברילינטה" נראה כמעניין בגלל גודלו וצורתו המיוחדת (עם התפלגות גודל מרשימה). הוא הורכב בחוות אבני איתן.

נערך מעקב מסודר של טיפוסים הפירות במעבדה לאחסון, כולל מבחן טעימות.

בחלק גדול מהזנים יש יתרון לאזור ההר לעומת העמק ביבולים ובטיב הפרי.

בחוות החולה הוחלט להמשיך רק עם הזנים שאינם עפיצים. הוחלפו הזנים שאינם מתאימים בזנים הנראים מועדפים. הושארו 4 זנים בחלקה. ניטעה חלקה גדולה יותר מזנים אלה שתושלם ב- 2017.

במסגרת תכנית הרחבת הנחלות בגולן, ניטעה חלקת זני אפרסמון בגובה 700 מ' בשטח תל פארס של רמת מגשימים. זאת כמסקנה מבחינת התאמת זני האפרסמון בחוות מתתיהו.

מסקנות והמלצות להמשך המחקר - טיפול בחלקות עד לקבלת יבולים רציפים ומוצלחים.

שם התכנית: בחינת צורות עיצוב ברימון וזני רימון לעמק החולה. 2965
שם חוקר אחראי: שמעון אנטמן מעודכן 2016-12-1

רקע ותיאור הבעיה:

הקף השטחים הנטועים בישראל עומד כיום על כ-25,000 דונם, עובדה המבטיחה בעתיד הקרוב כ-75,000 טון פרי. כל הפרי המובחר מיועד ליצוא, אבל רק כ-65% מיצור הפרי אכן ראוי ליצוא. כל יתר הפרי מיועד לשוק המקומי ולתעשייה בערך נמוך מאד.

הפגמים הפוסלים את הפרי ליצוא הינם בעיקר שפופים ומכות שמש, וצבע לא מספק. עץ הרימון נכנס מוקדם מאד לפוריות אבל היבולים הממוצעים בשנה שלישית (רוב עצי הרימון נשתלים בני שנה) הם כ-1/2 טון דונם ובשנה רביעית – כ-1 טון לדונם. יבולים נמוכים המשפיעים מאד על כלכלת הענף.

התוכנית המוצעת באה לתת פתרון לשתי הבעיות: הקדמת קבלת יבולים מסחריים מוקדם ככל האפשר והשפעה על איכות הפרי הנקטף כדי להעלות את אחוזי היצוא.

על מנת לקבוע את צורת העיצוב המתאימה ביותר לתנאי הצפון, נבחנו במקביל שני זנים - עמק וונדרפול בשני מרווחי נטיעה 2X5 ו-4X5, עם ובלי קונסטרוקציה.

בנוסף הוקמה חלקה נוספת לבחינת זנים מהשבחת נווה יער וזנים נוספים. מכל זן ניטעו 7 עצים.

מועד התחלה וסיום: 2012-2020.

מהלך המחקר ושיטות העבודה

צורות העיצוב הנבחרות בשני הזנים הן –

עיצוב ב Y נטיעה צפופה: מרווחי הנטיעה 2X5, כלומר 100 שתילים בדונם.

עיצוב ב Y נטיעה מרווחת: מרווחי הנטיעה יהיו 4X5 כלומר 50 שתילים בדונם.

עיצוב ב –גביע צפוף. נטיעה במרווחים של 2*5. העצים יגודלו בגביע חופשי, הגזע ייתמד בקורדון.

עיצוב ב –גביע מרווח ביקורת. נטיעה במרווחים של 4*5 העצים יגודלו בגביע חופשי.

כל השיטות יבחנו בשני זנים - עמק שהינו זן חדש אתו אין ניסיון גידולי, וונדרפול שהינו הזן העיקרי ואתו יש בעיות איכות רציניות ביותר.

כל חלקת עיצוב תיבחן ב-3 חזרות שגודלן הכולל יהיה 3/4 דונם.

בסוף החלקה יבחן הזן קמל, בחזרה אחת לכל שיטת עיצוב.

תוצאות ביניים:

אשתקד בכל הזנים הנטיעה הצפופה הניבה יבול גבוה יותר. שום שיטה לא השפיעה על איכות הפרי.

ב-2015 הפרי ניזוק קשה ממכת חום באוגוסט, **ולא נקטף כלל.**

ב-2016 היה יבול יפה בחלקה. טרם התקבלו תוצאות המיון והאיכויות מבית האריזה.

המלצות להמשך: המשך מעקב יבולים בחלקה.